

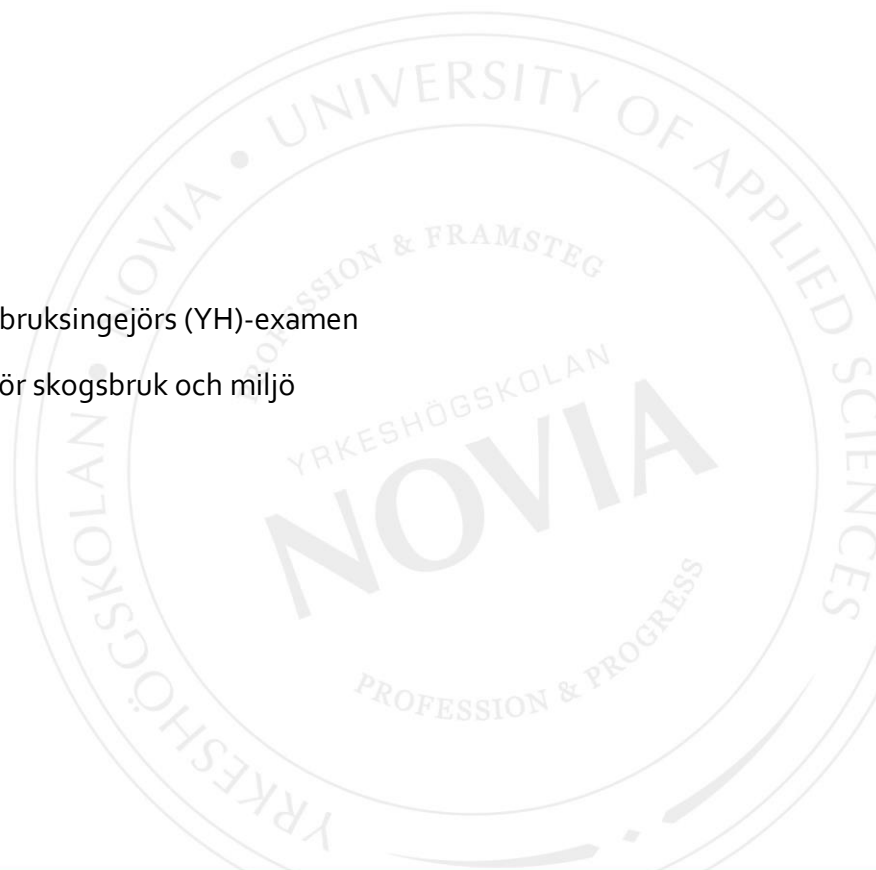
Jakt & viltbruk i vargområde

Albin Berglund

Examensarbete för Skogsbruksingenjör (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för skogsbruk och miljö

Raseborg 2019

EXAMENSARBETE

Författare: Albin Berglund

Utbildning och ort: UP för naturbruk och miljö, Raseborg

Inriktningsalternativ/Fördjupning: Skogsbruk

Handledare: Johnny Sved

Titel: Jakt & viltbruk i vargområde

Datum: 19.5.2019

Sidantal: 22

Bilagor: 1

Abstrakt

I detta examensarbete utreds hur den relativt nyligen etablerade vargstammen påverkat jakt och viltbruk inom Raseborgsområdet, mer specifikt i Snappertuna där ett vargpar år 2017 fick en valpkull. Syftet med arbetet är att sammanställa jaktlagens åsikter kring vargen, ta reda på hur de blivit tvungna att ändra på jakt och viltbruk på grund av varg och vad de anser att borde göras åt vargen i trakten.

Jag valde att skriva om detta ämne eftersom jag från tidigare är intresserad av jakt och själv jagar aktivt. På bland annat sociala medier har vargdiskussionerna gått heta och alla verkar ha en egen åsikt om hur man borde sköta "problemet" med vargen. Detta fick mig att vilja utreda hur vargen påverkat jakten i området, främst jakt på klövvilt.

För att reda ut hur vargen påverkat jakt och viltbruk i Snappertuna har jag intervjuat olika jaktlag i trakten. Totalt 11 jaktlag har svarat på frågorna. De intervjuade berättar bland annat hur de blivit tvungna att ändra på jakten sedan vargen etablerat sig i området och vad de tycker borde göras åt saken. De flesta jägarna tycker att det borde finnas mindre varg i området, och vissa att det inte alls borde finnas varg i ett så tätbebyggt område som Snappertuna.

Språk: Svenska

Nyckelord: varg, jakt

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Albin Berglund

Koulutus ja paikkakunta: Luonnonvara ja ympäristö, Raasepori

Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot: Metsätalous

Ohjaaja(t): Johnny Sved

Nimike: Metsästys ja riistatalous susialueella

Päivämäärä: 19.5.2019

Sivumäärä: 22

Liitteet: 1

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan miten suhteellisen hiljattain syntynyt susikanta vaikuttaa metsästykseseen ja riistanhoitoon Raaseporin alueella, erityisesti Snappertunassa, jossa susipari sai pentueen vuonna 2017. Työn tarkoituksena on koota metsästyseurojen mielipiteitä susista ja selvittää, miten he ovat muuttaneet metsästystä ja riistanhoitoa susien takia ja mitä heidän mielestään pitäisi tehdä susien suhteen.

Päätin kirjoittaa tästä aiheesta, koska olen aina ollut kiinnostunut metsästyksestä ja olen itse aktiivinen metsästäjä. Esimerkiksi sosiaalisen median keskustelussa susikeskustelut ovat käyneet kuumiksi ja jokaisella näyttää olevan oma mielipiteensä siitä, miten "susiongelma" pitäisi ratkaista. Tämä sai minut haluamaan tutkia, miten susi vaikuttaa alueen metsästykseseen, lähinnä peuran ja hirven metsästykseseen.

Selvittääkseni miten susi vaikutti metsästykseseen ja riistanhoitoon Snappertunassa haastattelin metsästyseuroja alueella. Kyselyihin vastasi yhteensä 11 metsästyseuraa. Haastateltavat kertovat muun muassa siitä, miten he ovat muuttaneet metsästystä suden asettua alueelle ja mitä heidän mielestään pitäisi tehdä suden suhteen. Useimmat metsästäjät ovat sitä mieltä, että alueen susikantaa tulisi pienentää ja jotkut taas, että susia ei ollenkaan pitäisi olla niin tiheään asutulla alueella kuin Snappertuna on.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: susi, metsästys

BACHELOR'S THESIS

Author: Albin Berglund

Degree Programme: Natural Resources and the Environment

Specialization: Forestry

Supervisor(s): Johnny Sved

Title: Hunting & game management in areas with wolf population

Date 19.5.2019 Number of pages: 22

Appendices: 1

Abstract

This thesis investigates, how the relatively recently established wolf strain affected hunting and game use in the Raseborg area, more specifically in Snappertuna where a wolf couple in 2017 received a litter. The purpose of the thesis is to compile the hunting teams' opinions about wolves, find out how they have changed their hunting and game management because of wolves and what they think should be done about the wolf in the area.

I chose to write about this topic because I have always been interested in hunting and I am actively hunting myself. On social media, for example, the wolf discussions have been out of control, and everyone seems to have their own opinion on how to handle the "problem" with the wolf. This made me want to investigate how the wolf affected hunting in the area, mainly deer and moose hunting.

To find out how the wolf affected hunting and game management in Snappertuna, I interviewed various hunting teams in the area. A total of 11 hunting teams have answered the questions. The interviewees tell me, among other things, how they have had to change their way of hunting since the wolf established itself in the area and what they think should be done about it. Most hunters think that there should be less wolves in the area, and some that there should not be wolves at all in such a densely populated area as Snappertuna.

Language: Swedish

Key words: wolf, hunting

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Syfte och bakgrund till examensarbete	1
2.1	Metodbeskrivning.....	1
3	Kännetecken och information om vargen	2
3.1	Föda och jakt	2
3.2	Flocken.....	4
3.2.1	Utbredning.....	5
3.3	Revir	5
4	Historia.....	6
5	Vargen i Finland.....	7
5.1	Vargstammen i Finland 2018.....	9
5.2	Vargstammens utveckling mellan år 2017 och 2018	9
5.3	Vargobservationer.....	11
5.4	Vargrevir i Raseborg.....	13
6	Intervjuer med jaktledare	15
6.1	Utförande	15
6.2	Intervju med Fredrik Bäcklund.....	15
6.3	Intervju med Tom Damén.....	15
6.4	Intervju med Anders Lignell.....	16
6.5	Intervju med anonymt jaktlag.....	16
6.6	Intervju med Reino Heerman.....	16
6.7	Intervju med Johan Berglund.....	17
6.8	Intervju med Marcus Biström.....	17
6.9	Intervju med Otto von Frenckell.....	17
6.10	Intervju med Tomas Landers.....	18
6.11	Intervju med Roger Bussman	18
6.12	Intervju med Lena Aschan.....	18
6.13	Intervjuanalys	19
7	Diskussion.....	20
	Litteraturförteckning	
	Bilaga 1: Intervjufrågor	

1 Inledning

Vargen (*Canis lupus*) som lever i Finland och resten av Norden är det största vilda hunddjuret i världen. Vargen tros ha vandrat in till Norden ungefär samtidigt som människan, alltså är det ingen ny art i den finska faunan. Däremot har den börjat observeras allt oftare i tätbebyggda områden, bland annat i Raseborg i Västra Nyland. I detta arbete kommer jag undersöka hur vargen påverkar jakt och viltbruk i Raseborgstrakten. Jag kommer intervjua jaktlagsledare i området om vargens beteende enligt deras uppfattning. Jag kommer reda ut hur de bedriver jakt i områden med varg och hur den relativt nyetablerade vargflocken i Snappertuna påverkat viltbruket. I arbetet framkommer även information om vargen i allmänhet och dess historia.

2 Syfte och bakgrund till examensarbete

Eftersom den relativt nyetablerade vargflocken i Raseborgsområdet skapat många heta diskussioner på bland annat sociala medier har jag valt att ta reda på mer om vargen i området, mer specifikt hur den påverkar jakt och viltbruk och då främst klövviltsjakt. Jag utreder om det skett drastiska förändringar inom viltbruket på grund av vargen, vad jaktlagen måste tänka på och ta i beaktande vid jakt, om de varit tvungna att ändra på jaktmetoder eller annat på grund av vargen. Detta för att upplysa andra jägare och vargintressenter om hur vargen upplevs av jägare i ett område med en omkringströvande vargflock som delar samma intresse som de själv, nämligen jakt på bland annat klövvilt och småvilt.

2.1 Metodbeskrivning

I detta arbete framkommer intervjuer med olika jaktlagsledare (jaktledare) i Snappertunaområdet i Raseborg. Deras svar på intervjufrågorna analyseras, varefter jag sammanfattar deras syn på varg och tillvägagångssätt för att kunna leva och jaga i samma område som vargen.

3 Kännetecknen och information om vargen

Vargen (*Canis lupus*) som idag lever i Finland är det största vilda hunddjuret i världen. Varghanen kan väga upp till 80 kilogram med en mankhöjd på ca. 70–90 centimeter, medan honan vanligtvis väger mellan 20 och 50 kilogram, med en mankhöjd på 64–72 centimeter. Kroppslängden varierar från 90 till 140 centimeter, oberoende kön. Halsen på den ”nordiska vargen” är vit, medan kroppsfärgen varierar. Oftast är magpartiet lite gulgråskiftande och ryggen mer gråsvart med inslag av brunt. Eftersom vargen är ett rovdjur har den väldigt stora hörntänder som den använder till att stycka kött från sina byten. Vargspåren liknar väldigt mycket spåren av en större hund. Framtassarna är cirka 10–11 centimeter och baktassarna cirka 9–10 centimeter, exklusive klor. (Suurpedot, Vargens kännetecken, 2014)

Bild 1: Varg i Snappertuna. (Konungsböle jaktlag, 2017)

3.1 Föda och jakt

Vargen är ett rovdjur, vilket betyder att den är en köttätare. Den äter djur som den själv jagat och fällt, samt as. Bytet består mest av större djur så som till exempel älg och hjort. Den jagar även mindre djur som hare och fåglar, särskilt om vargen jagar mat åt sina valpar.

Då valparna vuxit upp och är mogna att jaga, får de följa med på jakt med föräldrarna. De jagar oftast i flock, och anfaller betydligt större djur än dem själva. Oftast, om bytet de jagar är stort, biter de det i baklåren för att på så sätt hindra bytet från att fly vidare, och dödar det sedan genom att bita bytet i halsen. (Suurpedot, Föda och jakt, 2014)

Normalt äter vargen ca. 2–3 kilogram kött per gång, men om den varit en längre tid utan mat kan den äta upp till 9 kilogram. Förutom kött äter vargen även bär. (Jägarförbundet, 2018)

En studie visar att vargarna främst söker möjligheten att döda älg, genom att hålla sig i områden var det finns mycket älg, där chansen för att lyckas i jakten är högre. Studien visar även att vargarna lyckades bäst i jakten på älg på öppna områden. Risken för älg att bli dödad av varg var i medeltal 10 till 20 gånger högre på kalhyggen och planteringar än i någon annan typ av habitat. Däremot verkar det vara tvärtom med mindre hjortdjur så som rådjur. Rådjuren har i studien bevisat klara sig bäst på öppna områden, och man antar att det bara är ett ”slumpbyte” för vargen. Alltså verkar vargen döda rådjur bara när en möjlighet till det uppenbarar sig, oftast i tätare skog. (Sand & Gervasi, Vad påverkar predationsrisken för älg och rådjur inom ett vargrevir?, 2014)

Bild 2: En hjortkalv har blivit vargbyte. (Konungsböle jaktlag, 2017)

Under sommaren är det lätt för vargen att ta unga älgkalvar. Vid en långtidsundersökning av flera vargflockar i Sverige och Norge fann Sand & al. att både antal byten och bytets massa/kroppsvikt varg i flockarna bar betydligt högre än under vintermånaderna. I genomsnitt hade vargflockarna tagit 200 gram byte/kg varg under perioden juni–

september. Räknat i antal djur tog de undersökta vargflockarna i genomsnitt 66 älgar under sommarmånaderna. Kalvarnas andel av bytet var nästan 90 %. (Sand , o.a., 2008)

I sydvästra Finland har vitsvanshjortstammen ökat kraftigt under 2010-talet och det uppskattade antalet djur har fördubblats i Finland sedan 2010 och efter jaktsången 2018/2019 är uppskattningen att vi i Finland har 111 500 vitsvanshjortar. (Kukko & Pusenius, 2019) Även vitsvanshjorten är ett viktigt bytesdjur för vargen, en studie från Sverige visar att vargens predation styrs långt utifrån hur mycket bytesdjur av en art det finns i området den jagar. Exempelvis, om det finns mycket rådjur i ett område, dödar vargen mera rådjur än älg. Även vargflockens storlek styr valet av bytesdjur, studien visar att större vargflockar prioriterar älg medan vargpar riktar jakten mot rådjur. (Sand, Eklund, Wikenros, Zimmermann, & Wabakken, 2018)

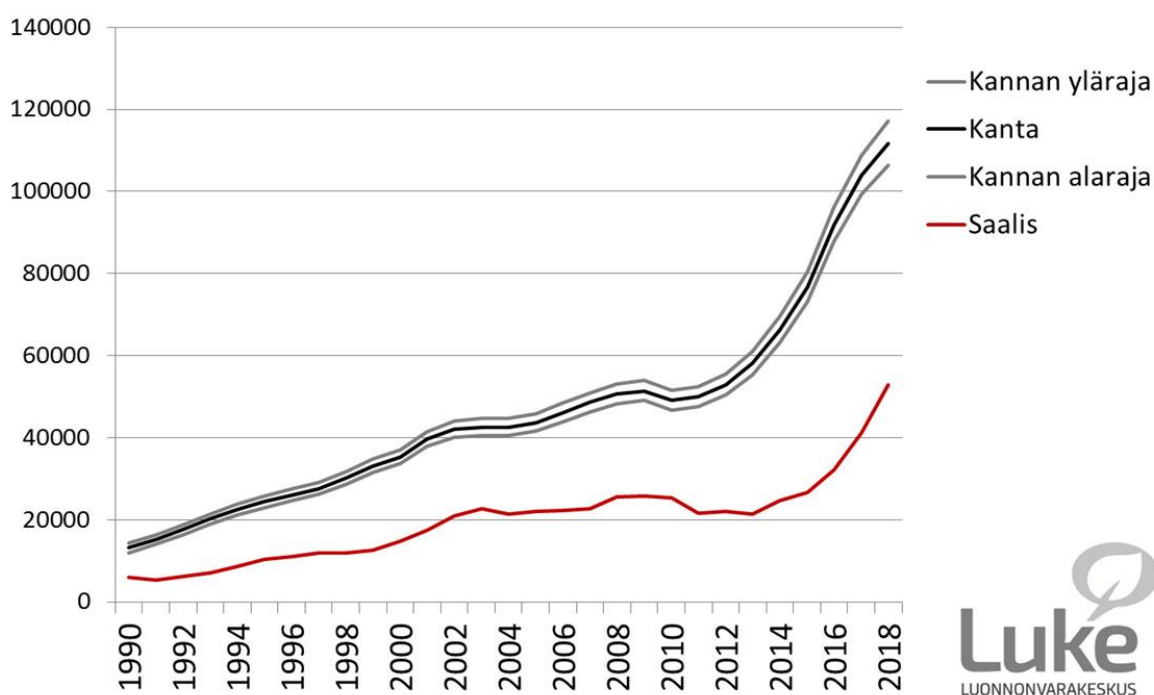

Bild 3: Antalet vitsvanshjortar har ökat kraftigt under 2010-talet. (Kukko & Pusenius, 2019)

3.2 Flocken

Vargen är ett flockdjur. Flocken leds av en alfahane och en alfahona. Hanarna och honorna i flocken har egen rangordning, vilken är väldigt strikt inom flocken. Rangordningen är viktig för att undvika strider om till exempel föda. Ungarnas rangordning i flocken går efter deras ålder, men detta kan ändras med tiden då ungarna växt upp. Flocken består av en vargfamilj. Som nämnt ovan leder alfaparet flocken, som utöver alfaparet består av parets

fjölårsungar och årsungar. Ibland kan det även hända sig att en släkting till alfaparet ansluter sig till flocken, alltså är en vargflock egentligen en familj. Vargarna lever i flock huvudsakligen för att jaga och försvara sitt revir. I Finland är medelstorleken på en vargflock sju individer. (Vanhoenacker, 2016)

Bild 4: Fem vargar vid en åkerkant i Snappertuna. (Konungsböle jaktlag)

3.2.1 Utbredning

En flock bildas då vargungarna blir könsmogna och gamla nog att utvandra ur den gamla flocken. Vargarna kan vandra väldigt långt för att hitta en ny plats att stanna på och försöka skapa ett nytt revir åt sig. Då två vargar av olika kön väljer att skapa ett revir, märker de platsen med urin och rivmärken så att andra vargar skall veta att platsen är upptagen. (Vanhoenacker, 2016)

Vargstammen växer och sprider ut sig snabbt om det bara finns tillräckligt med mat. Vargparet hålls med varandra livet ut. Oftast får vargarna valpar redan i tvåårsåldern och förökar sig därefter vanligtvis varje år. (Simuli Heikkinen, 2018, s. 63)

3.3 Revir

Vargflockens revirstorlek styrs av mängden föda och andra vargar i området. I Finland är det årliga genomsnittet på revirstorlek 700–900 kvadratkilometer (beroende på hur man räknar). Vargarna kan ofta röra sig på ett mindre område än detta, men ibland kan de vandra

längre rutter. Revirstorleken bedöms enligt observationer av vargar i området, individerna identifieras och man kan därefter ange storleken på flockens revir. (Suurpedot, Vargarnas antal och förekomst, 2014)

4 Historia

Vargen anses ha vandrat in i Norden ungefär tillika med människan, dock finns det ingen dokumenterad information om vargen i Finland före på 1700-talet. De dokumentationerna finns i gamla kyrkböcker från runt om i Finland. Anteckningarna i böckerna är vargangrepp med dödlig utgång. Forskaren Antti Lappalainen har sammanställt kyrkböckerna i boken *Suden jäljet* (2005). De dokumenterade dödsfallen under åren 1710–1881 i Finland är 175 stycken. Majoriteten av offren för vargangreppen är barn mellan 0 och 17 år (57 %). (Vargfakta, 2005)

Bild 5: De unga vargarna söker nya revir. (Konungsböle jaktlag)

I mitten på 1800-talet, uppskattades vargstammen i Finland som bäst uppgå till över 1000 individer, då fälldes årligen mellan 300 till 400 vargar. Senare på 1800-talet minskade vargen och avskjutningen sjönk till bara några tiotal vargar per år. På 1900-talet gick vargstammen upp och ned, exempelvis uppskattades vargstammen öka från 80 till 300 individer från 1978 till 1984 och sedan igen minska till ungefär 100 individer mellan 1978 till 1984. (Förvaltningsplan för vargstammen i Finland, 2005)

5 Vargen i Finland

Mellan perioden 1996–2004 tredubblades antalet årliga valpkullar. 1996–1998 registrerades ungefär fem vargkullar per år. Antalet kullar ökade upp till minst 16 stycken på 2004, alltså var vargstammens årliga tillväxt 17% mellan 1996 och 2004 (se bild 5). Man uppskattade år 2004 antalet vargar till minst 185–200. (Kojola, o.a., 2005)

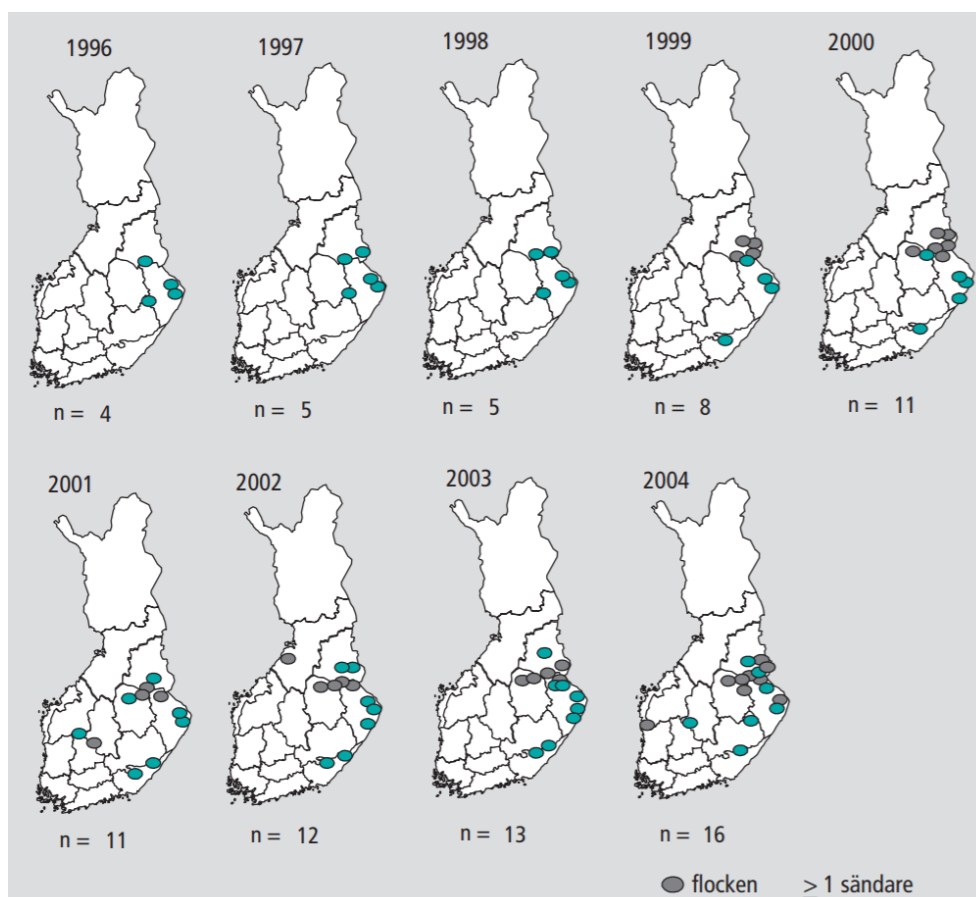

Bild 6: Valpkullar 1996 till 2004. (Kojola & Ronkainen, Förvaltningsplan för vargstammen i Finland, 2005, s. 10)

År 2005 gjorde Jord- och skogsbruksministeriet upp en förvaltningsplan för vargstammen i Finland. Med förvaltningsplanen ville man upprätthålla vargens bevarandestatus. Man delade upp Finland i tre förvaltningsområden, - Östra Finland, Västra Finland och Renskötselområde. Vargstammen var då koncentrerad till Östra Finland. Eftersom vargstammen börjat sprida sig västerut, ville man att detaljerade förvaltningsplaner skulle utarbetas regionalt. Man fastställde inte populationsmål för vargstammen i detta skede, utan de skulle bestämmas med tiden, då man kunnat bedöma antalet vargskador och lokalbefolkningens krav och utgå från dessa. Målet med förvaltningsplanen i Västra Finland var att vargstammen skulle sprida sig och skapa nya livsmiljöer. (Förvaltningsplan för vargstammen i Finland, 2005)

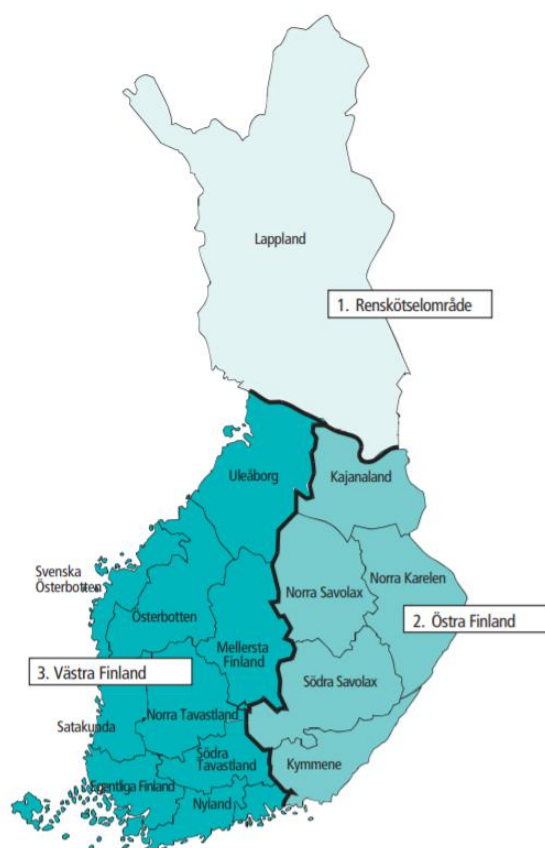

Bild 7: Förvaltningsområden för vargstammen (Förvaltningsplan för vargstammen i Finland, 2005)

År 2015 gjordes en ny förvaltningsplan upp av Jord- och skogsbruksministeriet. Vargpopulationen började växa efter 2005 då den första planen gjordes. År 2007 var vargstammen som störst, och man uppskattade att det rörde sig minst 270–300 vargar i Finland. Efter det började vargarna minska i antal, år 2012 uppskattade man antalet varg ligga mellan 120–135 individer och orsaken till detta anses vara olaglig jakt. I denna förvaltningsplan var utgångspunkten att samförvaltningen av varg skulle ske på en lokal nivå, revirspecifikt, för att säkerställa och trygga enskilda vargflockars existens. För att förebygga olaglig jakt på varg, framkom det i planen att man tänker bevilja dispensstillstånd för stamvårdande jakt av varg, vilket man inte beviljat sedan 2007. För att inte påverka vargflockens livskraft, skulle jakten inriktas på unga individer. (Förvaltningsplan för vargstammen i Finland, 2015)

5.1 Vargstammen i Finland 2018

Luke (Naturresursinstitutet) har gjort en undersökning om vargstammen i Finland.

Undersökningen berör vargstammens storlek i mars 2018. Bedömning av vargstammens storlek har gjorts i mars eftersom det mest omfattande materialet för vargstammens utvärdering kan samlas in under vintern och ung vargarnas utvandring ur reviren inte har betydande inverkan på undersökningen. Under mars månad är vargstammen som minst eftersom jakten på varg avslutats och man kan undersöka den kvarstående vargpopulationen. På sommaren är antalet vargar betydligt större, då valparna oftast föds mellan april och maj. I Lukes undersökning jämför man vargsituationen i mars 2018 och mars 2017. En del av informationen har samlats in via det elektroniska programmet TASSU, där frivilliga rovdjurskontaktpersoner kan anmäla observationer av varg. (Simuli Heikkinen, 2018)

Enligt Lukes uppgifter fanns det 165–190 vargar i Finland. Antalet är ungefär 10 % större än året innan (2017) i mars, då man uppskattade antalet till 150–180 vargar. I uppskattningen av antalet vargar har man räknat med de vargar som lever på gränsen mellan Finland och Ryssland och halverat det antalet. Man har kommit fram till att det finns 20 stycken vargflockar, alltså tre eller flera individer som rör sig tillsammans, i Finland (mars 2018), vilket är 30% fler än 2017 vid samma tidpunkt. Antalet vargpar (två individer) har man uppskattat till 15 par, varav 2 par rör sig mellan Finland och Ryssland. Dessutom blev det angående tre revir oklart om det handlar om två eller tre vargar. I västra Finland hade vargstammen vuxit med 21 %. Det har sannolikt fötts 16 valpkullar med 3 eller fler valpar. Medeltalet av födda vargar i valpkullarna i västra Finland var 5,1. (Simuli Heikkinen, 2018, s. 7)

5.2 Vargstammens utveckling mellan år 2017 och 2018

I västra Finland har alltså vargstammen vuxit med över 30% från året innan, se tabell 1. Största ökningen var i Österbotten, där antalet vargar fördubblades från 2017 till 2018. Medelstorleken på vargflockarna år 2017 var 3,2 individer, jämfört med 2018 då medeltalet var 4,1. Totalt i västra Finland fanns det i mars 2018 24 vargrevir, vilket är 4 stycken fler än året innan vid samma tidpunkt. Av de 24 reviren är 16 stycken bebodda av vargflockar och sex stycken av vargpar. Utöver detta blev det ännu oklart om det rör sig

om två eller tre vargar i två revir. I 75 % av reviren var det alltså fråga om vargflockar, i mars 2017 var flockbebodda revir 44 %. (Simuli Heikkinen, 2018, s. 7)

Tabell 1. Vargstammen i mars 2018. Tre eller flera individer räknat till flock. (Simuli Heikkinen, 2018, s. 7)

	Flockar/ antal vargar i flockarna	vargpar	Gränsflockar/ antal vargar i flockarna	Gränspar	Vargar totalt
Renskötselförvaltningsområde	-	-	-	-	3-5
Östra Finland	4/16-18	7	5 (+1*)/24-27	2	52-57
Västra Finland	16(+2*79-93)	6	-		108-122
TOTALT					165-190**

*Hälften av gränsvargarna har räknats höra till den finska vargstammen.

**Vargar som rör sig utanför revir är vanligtvis mellan 10 och 20 procent, här har man räknat med 15 procent.

Tabell 2. Vargstammen i Finland efter jaktsäsongen 2017. Tre eller flera individer räknat till flock. (Simuli Heikkinen, 2018, s. 7)

	Flockar/ antal vargar i flockarna	vargpar	Gränsflockar/ antal vargar i flockarna	Gränspar	Vargar totalt
Renskötselförvaltningsområde	-	-	-	-	5-7
Östra Finland	6 (+1*)/32-35	5	3	3	75-90
Västra Finland	8 (+2*)/39-45	10	-		70-80
TOTALT					150-180**

*Räkningen har utförts på samma sätt som i Tabell 1.

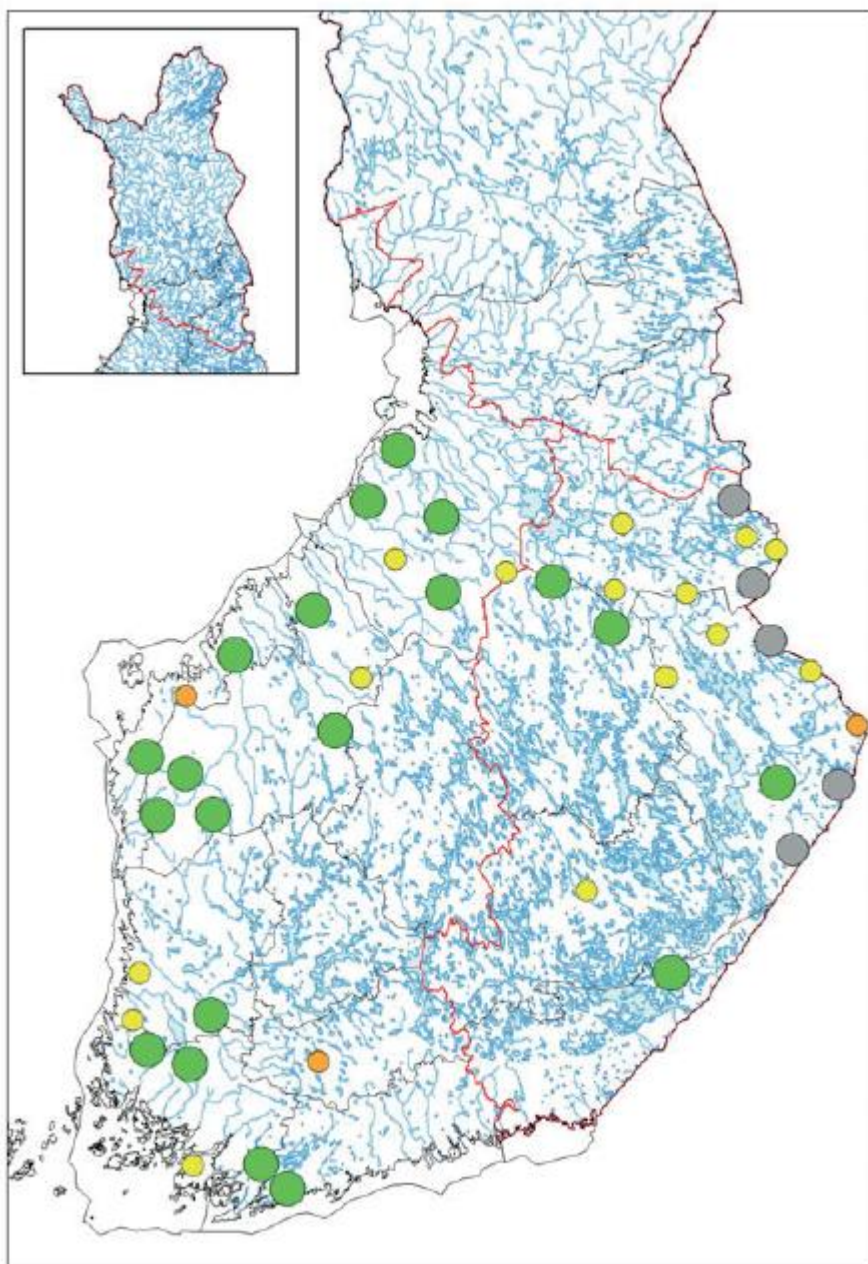

Bild 8: Vargflocker och par i mars 2018. de gråa cirklarna representerar de så kallade "gränsvargarna" som rör sig både i Finland och Ryssland. De gröna cirklarna hänvisar till vargflocker (fler än 3 individer) och de gula cirklarna till vargpär. Även de okända "reviren" är markerade på bilden med orangea cirklar, där är det alltså oklart om det rör sig två eller 3 vargar. (Simuli Heikkinen, 2018, s. 8)

5.3 Vargobservationer

Naturresursinstitutet samlar in data för att kunna följa med vargstammen i Finland. För insamling av data används GPS-sändare på vargar, de tar DNA tester av urin och avföring och räknar bortfall av varg, alltså om en varg dör, registreras det i Naturresursinstitutets

system. Uppskattningen av stora rovdjur i Finland baserar sig även långt på frivilligt insamlade rovdjursdata som registrerats i Tassu-registret, en sida där utvalda rovdjurspersoner anmäler om det har observerats spår eller dylikt av större rovdjur.

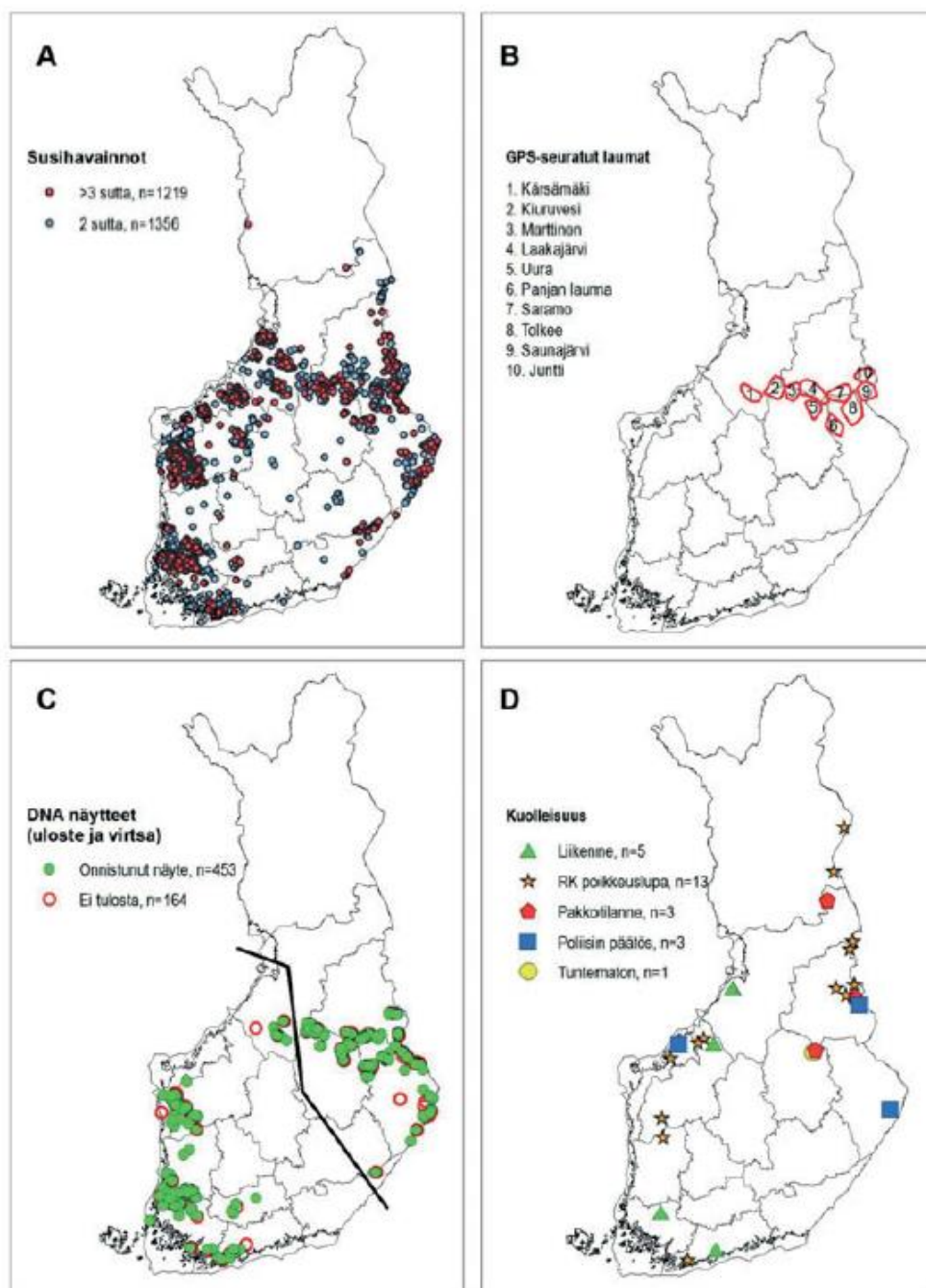

Bild 9: A) Par och flockobservationer från Tassu. B) Lukes egna varguppföljning med GPS-sändare (10 revir). C) Utförda DNA tester av urin och avföring, D) Kända platser för död varg runt om i Finland och hur vargen dött, till exempel i trafik eller om myndigheter har beviljat lov att fälla en varg. (Simuli Heikkinen, 2018, ss. 10-11)

5.4 Vargrevir i Raseborg

I Raseborgstrakten rör det sig två olika vargflockar, en som enligt Lukes rapport kallas för Snappertunareviret, och en som kallas Raseborgsreviret. (Simuli Heikkinen, 2018, ss. 18-19)

Snappertunareviret

Snappertunareviret sträcker sig från Ekenäs i väst, österut ända förbi Ingå, på södra sidan av riksväg 25 (se bild 10). Områdets storlek är 790 kvadratkilometer stort. Man har samlat in urin och avföringsprover från området, av de proverna har man kunnat identifiera fem olika vargindivider. I oktober 2017 sköts en varg i området med undantagslov av polismyndigheter. (Simuli Heikkinen, 2018, s. 18)

Tassu-havainnot		Havainnot kahdesta sudesta:	Laumahavainnot:
	2.8.2017–31.12.2017	29 kpl	29 kpl, 3-8 yks.
	1.1.2018–28.2.2018	25 kpl	7 kpl, 3-4 yks.
	Havaintoja naarassuden kiimatiputtelusta	Kyllä	
Alueen koko	790 km ²		
DNA näytteet	Kerätyt näytteet: 19 kpl Onnistuneet määritykset: 13 kpl, 5 eri susiyksilöä		
GPS-aineisto	Ei		
Tunnettu kuolleisuus	1 kpl, RK poikkeuslupa (27.10.2017)		
Maastoseuranta	Etsintäreittejä: - Jäljitysreittejä: 3 kpl (8,8 km), joista 2 pituudeltaan yli 3 km Havaintoja reviirin merkkauksesta: Kyllä		
Reviiristatus maaliskuussa 2017	Pari		

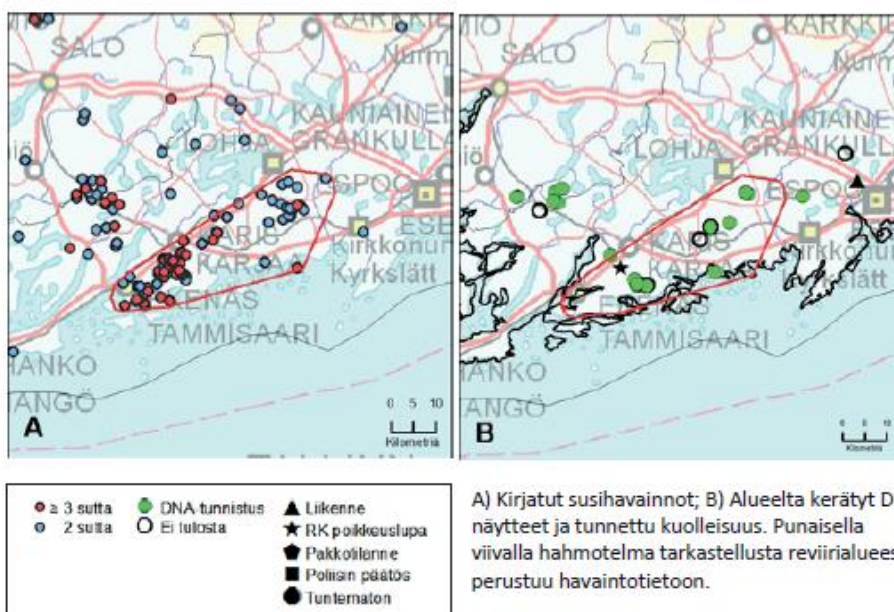

Bild 10: A) Vargobservationer i området, B) Insamlat DNA analysmaterial och dödade vargar i området. Revirområdet märkt med röda linjer, baserat på vargobservationer. (Simuli Heikkinen, 2018, s. 18)

Raseborgsreviret

Raseborgsreviret är något större än Snappertunareviret. Området sträcker sig från Tenala upp till Bjärnä och österut till Lojo (se bild 11). De flesta observationer har dock gjorts i Tenalaområdet. Reviret är 1120 kvadratkilometer stort. I mars 2017 tros det ha rört sig en flock på 5–7 individer i området. (Simuli Heikkinen, 2018, s. 19)

Tassu-havainnot	Havainnot kahdesta sudesta:	Laumahavainnot:
1.8.2017–31.12.2017	22 kpl	6 kpl, 3 yks.
1.1.2018–28.2.2018	6 kpl	3 kpl, 3-4 yks.
Havainnot naarasuden kiimatiputtelusta	-	
Alueen koko	1120 km ²	
DNA näytteet	Kerätyt näytteet: 7 kpl Onnistuneet määritykset: 4 kpl, yhdestä susiyksilöstä, 1 koira	
GPS-aineisto	Ei	
Tunnettu kuolleisuus	-	
Maastoseuranta	Etsintäreitettä: - Jäljitysreitettä: - Havainnot reiviin merkkauksesta: -	
Reviiristatus maaliskuussa 2017	Lauma, 5-7 yksilöä	

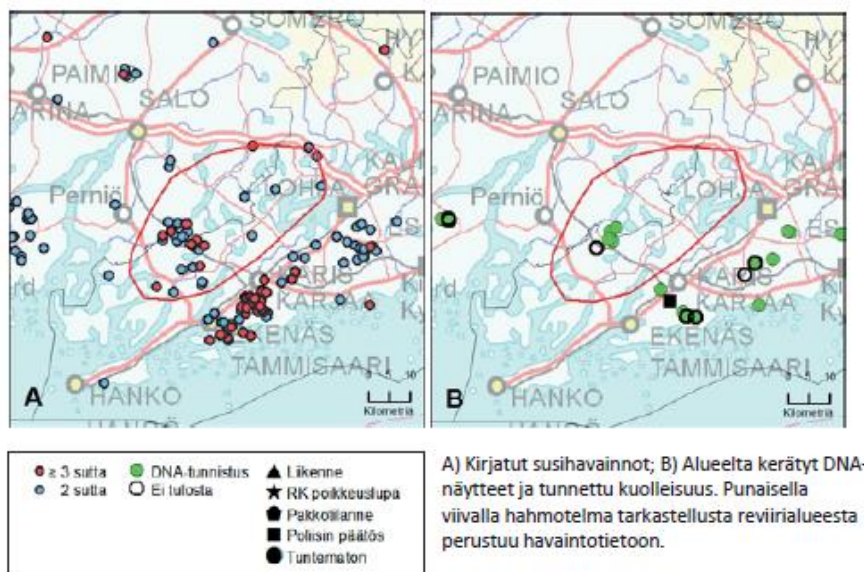

Bild 11: A) Vargobservationer i området, B) Insamlad DNA analysmaterial och dödade vargar i området. Reviområdet märkt med röda linjer, baserat på vargobservationer. (Simuli Heikkinen, 2018, s. 19)

6 Intervjuer med jaktledare

6.1 Utförande

Jag valde att begränsa mitt arbete med intervjuer i enkätform till jaktlagen som bedriver jakt i det så kallade Snappertunarevret. Jag valde att göra en enkät eftersom antalet personer jag skulle ställa frågorna till blev så stort och det vore omöjligt för mig att hinna, till exempel träffa alla jaktledare för att intervjua dem. Jag använde mig alltså av en kvantitativ forskningsmetod. På så sätt fick jag även alla svar samlade på ett och samma ställe, i en fil och det var lätt att arbeta vidare därifrån. Det var inte svårt för mig att reda ut vem jag skulle intervjua för att få svar på de frågor jag ville få besvarade, nämligen jaktledare. Jaktledare valde jag för att de oftast är djupt insatta i jaktfrågor och annat som har med viltbruk att göra. Så jag tog bara reda på vem som är jaktledare i de olika jaktlagen runtom i trakten och kontaktade dem via epost.

6.2 Intervju med Fredrik Bäcklund

Bäcklund är jaktledare för Kjulböle-Båsa jaktlag. På jaktlagets område görs årligen ca. 50 vargobservationer. Fredrik uppskattar vargindividantalet på området till tre vargar (år 2018). På Kjulböle-Båsa jaktlags marker har man efter att vargen etablerat sig i området så gott som helt slutat jaga med drivande hundar. Älghund (gråhund) har använts vid jakt några gånger under jaktsäsongen år 2018–2019. Tillsvidare har de inte gjort några skilda avskjutningsregler av klövvilt på grund av vargen. Jaktlaget har märkt en beteendeförändring i älgarnas beteende efter vargens etablering. Älghundarna verkar inte längre få djuren att stanna och lyckas inte hålla ett ”ståndskall” på djuren. Bäcklund anser att om det sker en föryngring av vargstammen i trakten, bör jakt på varg tillåtas. I området har några gårdshundar blivit attackerade av varg under 2018.

6.3 Intervju med Tom Damén

Damén är jaktledare för Öreberga jaktlag. Årligen görs 1–3 observationer på Öreberga området. Damén uppskattar att det rör sig om en flock vargar på 3 individer. Jaktlaget har inte ändrat på jaktmetoder på grund av vargen och heller inte tillagt avskjutningsregler ännu. Klövviltsstammen flyttar och rör sig närmare bebyggelse, vilket verkar bero på hot av varg. Damén anser att ett vargrevir inte passar sig i ett tätbebyggt område.

6.4 Intervju med Anders Lignell

Lignell är jaktledare för Åsenby jaktlag, där man årligen gör ca 30–40 observationer av varg. År 2017 rörde sig en hel kull vargar i området, 2 vuxna och 6 stycken valpar. Hösten 2018 har det rört sig mellan 2 och 4 vargar på samma område. I Åsenby har man sedan vargen etablerat sig inte använt hundar vid jakt. Hjortdjuren verkar flocka sig mer och flyttar ibland till andra marker på grund av vargen. Lignell anser att Snappertuna inte är ett lämpligt område för ett vargrevir och att det borde vara lättare att få tillstånd att fälla varg.

6.5 Intervju med anonymt jaktlag

Denna svarande valde att hållas anonym, personen representerar ett jaktlag Snappertuna. I området görs det ungefär 10 observationer av varg årligen. Antalet vargar uppskattas vara mellan 1 och 5 vargar. I jaktlagets område har man nästan helt slutat använda hundar för jakt. Inga avskjutningsregler tillagt för jaktlaget, fast man har konstaterat att vargen decimerar klövviltsstammen. Jaktlaget har man lagt märke till att hjort och rådjur verkar flocka sig tidvis, vilket kan bero på hot av varg eller möjligtvis lodjur. Man anser att det borde vara lättare att få tillstånd att skjuta vargar som orsakar problem.

6.6 Intervju med Reino Heerman

Heerman är jaktledare för Köpböle jaktlag. I Köpböle görs ungefär 25 vargobservationer årligen. Det uppskattades röra sig tre vargar i området 2018. På grund av vargen kan jaktlaget inte alls bedriva jakt med drivande hundar. Vargen försvårar jakten på det viset, när man inte kan släppa hundar i området. Jaktlaget har inte ändrat på avskjutningsregler på grund av vargen. Heerman berättar att älgar och hjortar helt försvinner ur deras jaktområde då vargen rör sig i trakten. Hjortdjuren verkar ibland kunna vara helt försvunna i upp till två veckor. Han tycker att det inte alls skulle behöva finnas varg i trakten. Heerman tror att vargarna inte vandrat in i området, utan det är vargar som transporterats och ”planterats” ut. Annars skulle det inte kunna uppstå en vargpopulation på 4–5 individer över en natt. Han anser att vilda vargar inte skulle våga korsa de stora vägarna runt omkring trakten för att vandra in i ett tätbebyggt område i södra Finland, där den inte får vara i fred.

6.7 Intervju med Johan Berglund

Berglund är jaktledare för Degerö älgjaktlag. I Degeröområdet görs ungefär 20 vargobservationer årligen och man uppskattar att det rör sig om 3 olika vargindivider. Jaktlaget jagar ytterst sällan med drivande hundar, detta på grund av vargen. Förr bedrevs nästan all hjortjakt med drivande hundar. Nu har hundförare skaffat stötande hundar, som håller sig närmare hundföraren och inte springer så långa sträckor åt gången, vilket är säkrare för hunden med tanke på vad vargen kan göra om de möts i skogen. I jaktlaget har man ändrat avskjutningsregler för klövvilt på grund av vargen. Berglund berättar att man redan i uppgörandet av avskjutningsplan tar vargens predation i beaktande. De har märkt att det blivit betydligt svårare att fälla älgkalvar efter vargen etablerat sig i området. Man har märkt beteendeförändring i hjortstammen som kan bero på hot av varg, nämligen verkar stammens täthet variera mycket och då vargarna stryker genom området minskar hjortantalet drastiskt. Berglund ser inget behov av en vargstam i området.

6.8 Intervju med Marcus Biström

Biström är jaktledare för Skärlandet-Torsö jaktförening. Eftersom området befinner sig i skärgården, vistas det inte ofta varg under jaktsäsongen här. Vargen syns närmast under vintertid, när det finns isar för den att ta sig hit på. Mellan 5 och 10 vargobservationer görs på området årligen och det rör sig oftast ensamma vargar, men ibland ett par. Eftersom vargen inte syns till så ofta under jaktsäsongen har man inte ändrat på jaktmetoder eller avskjutningsregler i jaktlaget. Biström berättar att hjordjuret verkar bli skygga och nervösa när det finns varg i området. Han påpekar även att han inte anser ett vargrevir lämpa sig i ett så tätbefolkat område som Snappertuna. Varg gruppen kunde decimeras rejält eller helt och hållet avlägsnas, inte för älg eller hjortjaktens skull, utan hur man generellt skall tillåta vargrevir i tätbefolkade områden säger Biström.

6.9 Intervju med Otto von Frenckell

Von Frenckell är jaktledare för Fagervik jaktlag. I Fagervik observeras varg ungefär 5 gånger per år och det uppskattas röra sig om ett par vargar. I Fagervik har man inte ändrat på jaktmetoder för klövvilt på grund av varg, inte heller på avskjutningsreglerna. År 2018 har man inte länge kunnat märka någon förändring i djurets beteende säger Von Frenckell. Detta som en följd av avskjutningen 2017, som skingrade vargflocken. Läget har nu varit mycket bättre och klövviltet har betett sig mera normalt. Han tycker att man borde hålla antalet varg

på en sådan nivå att en flock eller valpkull inte kunde uppstå, men att förbi strövande vargar nog ryms i området.

6.10 Intervju med Tomas Landers

Landers är jaktledare för Marieberg jaktlag där man gör cirka 10 vargobservationer årligen och uppskattar att det rör sig om två vargindivider. I Marieberg jagas det fortfarande med lös hund om det inte observerats vargspår i området på morgonen och man därför valt att inte släppa hund. Man har märkt att älgarna flockat sig efter att vargen kommit till trakten. Landers anser att det borde jagas utvalda vargindivider kontinuerligt, så att vargarna skulle hållas skygga för människor. Han anmärker även att deras jaktmarker ligger i utkanten av Snappertunareviret och kanske därför inte påverkas så starkt av vargen. Området är även ganska litet, utan stora enhetliga skogsområden.

6.11 Intervju med Roger Bussman

Bussman är jaktledare för Kärrby jaktlag, där man årligen gör mellan 50 och 70 vargobservationer med bland annat viltkameror, synkontakter och spår. År 2018 har man kommit fram till att det rör sig mellan 3 och 5 vargar i området. Man har slutat använda drivande jakthundar efter att vargen etablerat sig i området. I Kärrby har två stycken tamhundar av dödat's varg (inte jakthundar) de senaste åren. Avskjutningsregler har inte ändrats på grund av vargen. I Kärrby har man total brist på älgkalv säger Bussman, det verkar som om älgkorna inte trivs i området mera, utan hellre drar sig norr om väg 25 där man inte har observerat varg. Bussman säger även att man skulle kunna acceptera några strykvargar i området men helst inte ett revir med vargar som rör sig på gårdsplaner och är totalt orädda för människor. Han menar att vargproblem borde kunna skötas med lokala beslut av myndigheterna och inte som nu, att det är omöjligt att åtgärda lokala vargproblem. Han tror det på sikt kommer leda till att folk struntar i lagen och gör egna beslut.

6.12 Intervju med Lena Aschan

Aschan är jaktledare på Gullö. Man gör årligen ungefär 20 vargobservationer i området. Det rör sig om tre vuxna vargindivider, ett par och en ensam varg. Man har börjat jaga mindre med lösa hundar efter att vargen kommit in på området. Älgbeståndet har minskat och därmed avskjutningen av älg lika så. Vitsvanshjortarna verkar samla sig i stora flockar på öppen mark dagen före varg observeras i området. Aschan tycker att det inte borde bli fler

vargar i området. Hon påpekar även att vargen är värd åt dvärgbandmasken, vilket kan leda till att färska bär inte kan ätas då de kan vara infekterade med äggen, vilket är ännu ett hot som vargen orsakar.

6.13 Intervjuanalys

Jag fick in 11 svar från olika jaktlag i Snappertunaområdet. Man märker en tydlig skillnad på antalet vargobservationer i de olika jaktlagen. I de stora jaktlagen med stora jaktområden som ligger ungefär i mitten av Snappertunareviret observeras det väldigt mycket varg i jämförelse med de mindre jaktlagen som ligger i utkanten av vargreviret. Områdesstorleken påverkar också förstås detta, inte bara var området ligger.

Av de svar jag fått in av jaktledare kunde jag räkna ut att det inom Snappertuna reviroområdet observeras varg mellan 225 och 263 gånger årligen. Antalet observationer skulle troligtvis vara ännu högre om alla 22 jaktlag i området svarat.

Jaktledarna verkar vara ganska överens om antalet vargindivider i området. De flesta har svarat att det rör sig om 3 vargar, ett fåtal uppskattar antalet upp till 5 stycken. Att vissa jaktlag uppskattar antalet till 5 vargar kan bero på att det möjligtvis rör sig utomstående vargar i området, till exempel vargar som bara vandrat igenom området och har observerats av människor, eller att en och samma individ räknats som en ny varg och räknats dubbelt. Alla jaktlag verkar också enas om att det är fullvuxna vargar det rör sig om och inga valpar. Enligt Lukes undersökning skulle tre vargar stämma rätt så bra in och jaktlagen verkar ha bra koll på individantalet.

De flesta jaktlagen har minskat eller helt slutat använda drivande hundar vid jakt, efter att vargen etablerat sig i området. Dock har man i de flesta jaktlag inte ändrat på avskjutningsregler på grund av vargen tills vidare. Beteendeförändring hos klövviltet har man i de olika jaktlagen märkt mycket av, på olika sätt. Många påstår att hjortdjuren flockar sig och verkar mer skygga om vargen rör sig i området. Vissa har problem med att hjortdjuren försvinner från jaktområdet då vargen varit nära. Några jaktlag upplever att det blivit svårare att fälla älgkalvar, vilket kan bero på att kalvförande älgkor håller sig norr om väg 51, där vargen inte rör sig, eller så beror det helt enkelt på att det inte finns lika mycket älgkalv eftersom de fallit byte för vargen, som nämnt tidigare i arbetet, är det älg, vargarna jagar i första hand. Jaktledarna är eniga om att ett vargrevir inte borde förekomma i Snappertuna, som är ett relativt tätbebyggt område. Många säger att det borde vara lättare att få skjuttillstånd på varg.

7 Diskussion

Det har varit mycket tal om vargen på senaste tiden, bland annat i nyheter och sociala medier. Sociala medier har gått heta över allas olika åsikter och synpunkter kring vargen. Egentligen var det kanske just de diskussionerna som fick mig att vilja skriva examensarbete om vargen. Jag riktade arbetet mot frågorna hur den påverkat jakt och viltbruk på grund av mitt tidigare intresse för jakt överlag.

Som flera jaktledare svarade i intervjuerna, har även jag själv märkt hur vargen inverkat på jakten, i synnerhet klövvilts- och småviltsjakt. Förändringarna har skett mest i hur jakten utförs. Förr jagades det mycket mera med drivande hundar, vilket jag tycker är den roligaste och mest givande formen av jakt som finns. Det är något speciellt att få höra hur hunden jobbar i skogen, i vissa fall i flera timmar åt gången. Detta är något jag inte upplevt på flera år, vilket jag tycker är synd. Inte sedan vargen etablerade sig i området, eftersom man inte vill riskera att hunden blir dödad av varg under jakten. Jag har själv skaffat en drivande jakthund för cirka ett år sedan, eftersom jag alltid velat ha en sådan hund. Vintern 2018–2019 var första gången hunden fick jaga och jag var väldigt rädd att hon skulle möta på varg, i synnerhet om det jagades i större områden där man inte kunde vara hundra procent säker att vargen inte var just då. Ofta valde vi därför att jaga närmare bebyggelse och på mindre områden där man hade bättre koll på vad för slags djur som befann sig i området.

Jag tycker det är synd tillika att vi skall låta vargen, som en nykomling i våra skogar, och som många tycker att verkligen inte hör hemma här, påverka så starkt hur vi kan och vågar bedriva jakten. Jakten är en viktig del av många personers liv, numera kanske mera som en hobby för folk som tycker om att vara ut i naturen och så vidare, men även något som många vuxit upp med och lärt sig av sina föräldrar, flera generationer tillbaka. Jägare har en längre tid nu förvaltat klövviltsstammen på ett hållbart sätt, hållit älg och hjortstammen på en lämplig nivå, bland annat för att minska trafikolyckor i samband med vilt och undvika stora skador på skog och åker. Det finns avskjutningsregler för hur många fullvuxna djur och kalvar som skall skjutas årligen för att hålla stammen livskraftig. Enligt mig försvårar vargen detta, då vi inte kan påverka vilka djur vargen äter, som flera av de intervjuade påpekade, att det inte finns älg i området, i synnerhet inte älgkalv, vilket vargen är känd för att först angripa.

Jag är såklart av den åsikten att vargen bör vara en del av vår djurfauna, men det måste dras en tydlig gräns på hur nära vi kan släppa in vargen i ”våra områden”. Enligt mig är Snappertuna ett för tätbebyggt område för ett så stort antal vargar som här rör sig idag.

I det stora hela anser jag själv att jag fick fram en hel del information som kan intressera andra, kanske främst jägare och vargintresserade. Det var väldigt intressant att analysera svaren från enkäten, och kunna se hur vargen påverkat jaktlagen på olika sätt och hur de förhåller sig till vargen.

Litteraturförteckning

- (2005). *Förvaltningsplan för vargstammen i Finland*. Jord- och skogsbruksministeriet. Hämtat från https://mmm.fi/documents/1410837/1721050/MMMjulkaisu2005_11a.pdf/2fd14657-976e-433e-bb88-fefeca2bb7f0/MMMjulkaisu2005_11a.pdf.pdf
- (2015). *Förvaltningsplan för vargstammen i Finland*. Jord- och skogsbruksministeriet. Hämtat från https://mmm.fi/documents/1410837/1720364/Susikannan_hoitosuunnitelma_SV.pdf/f/8c12a813-63f8-44b0-90f5-c39bd3e7b370/Susikannan_hoitosuunnitelma_SV.pdf.pdf
- Jägarförbundet. (2018). *Varg*. Hämtat från <https://jagareforbundet.se/vilt/viltvetande2/artpresentation/daggdjur/varg/>
- Kojola, I., & Ronkainen, S. (2005). *Förvaltningsplan för vargstammen i Finland*. Jord- och skogsbruksministeriet. Hämtat från https://mmm.fi/documents/1410837/1721050/MMMjulkaisu2005_11a.pdf/2fd14657-976e-433e-bb88-fefeca2bb7f0/MMMjulkaisu2005_11a.pdf.pdf
- Kojola, I., Heikkinen, S., Ronkainen, S., Hakala, A., Korhonen, L., & Suominen, M. (2005). Susikanta Levittäytyy. *Metsästäjä*, ss. 26-27.
- Kukko, T., & Pusenius, J. (2019). *Valkohäntäpeurakanta talvella 2018 – 2019*. Luke. Hämtat från <http://riistahavainnot.fi/sorkkaelaimet/ajankohtaista>
- Sand, H., Wabakken, P., Zimmermann, B., Johannson, Ö., Pedersen, H., & Liberg, O. (2008). *Summer kill rates and predation pattern in a wolf-moos system: can we rely on winter estimates?*
- Sand, H., & Gervasi, V. (2014). *Vad påverkar predationsrisken för älg och rådjur inom ett vargrevir?* Linköping: Peter Högberg.
- Sand, H., Eklund, A., Wikenros, C., Zimmermann, B., & Wabakken, P. (2018). Vargens val: älg eller rådjur? *Svensk jakt*. Hämtat från <https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/ekol/forskning/projekt/skandulv/publikationer/popularvetenskapliga/sand-et-al-2018-vargens-val-alg-eller-radjur.pdf>
- Simuli Heikkinen, I. K. (2018). *Susikanta Suomessa maaliskuussa 2018*. Hämtat från https://www.luke.fi/wp-content/uploads/2018/06/luke-luobio_27_2018.pdf
- Suurpedot. (2014). *Föda och jakt*. Hämtat från <http://www.suurpedot.fi/sv/art/vargen/foda-och-jakt.html>
- Suurpedot. (2014). *Vargarnas antal och förekomst*. Suurpedot. Hämtat från <http://www.suurpedot.fi/sv/art/vargen/antal-och-forekomst.html>
- Suurpedot. (2014). *Vargens kännetecken*. Hämtat från <http://www.suurpedot.fi/sv/art/vargen/kannetecken.html>
- Vanhonacker, D. (2016). *Varg*. Hämtat från <https://www.nrm.se/faktaomnaturenochrymden/djur/daggdjur/rovdjur/varg.8138.html>
- Vargfakta. (2005). *Kyrkböcker verifierar vargens mörkaste tid i Finland*. Hämtat från www.vargfakta.se/nyheter/kyrkbocker-verifierar-vargens-harjningar-i-finland/

Bilaga 1: Intervjufrågor

1. Namn?
2. Jaktlagets namn?
3. Ungefär hur många vargobservationer görs på ert jaktområde årligen?
4. Kan ni uppskatta hur många vargar som rör sig i området årligen?
(flockstorlek/individantal)
5. Har ni ändrat på era jaktmetoder på klövvilt sedan vargen etablerade sig i området?
6. Har vargen påverkat avskjutningen av klövvilt i ert jaktlag?
(avskjutningsregler)
7. Har ni märkt någon beteendeförändring i klövviltsstammen som kan bero på hot av varg?
8. Vad tycker ni borde göras åt vargstammen i det så kallade "Snappertunareviret"? (passligt antal vargar/ Avskjutning?)
9. Övrigt? (skriv gärna om du har andra kommentarer kring ämnet)